

Sven Larsson

Vårt Karlstadsorakel, nyligen fyllda 85 år

Först en kort levnadsbeskrivning. Sven föddes 21 mars 1921 i Karlstad, uppvuxen på Norrstrand där farfar var åkare med ett antal hästar och vagnar, inklusive likvagnar. Redan som 5-åring red Sven på några av farfars hästar. Under sin skoltid på Herrhagsskolan var han skolkamrat med Alf Kjellin, sedermera känd skådespelare. Efter att ha läst in realexamen var han under två år elev vid Hässleholms tekniska läroverk, Väg- och vattenlinjen.

Efter värnplikten vid I 2 kom han till Jägarskolan i Kiruna där han blev värnpliktig fanjunkare. Som sådan var han bland annat ställföreträdande plutonchef åt dåvarande fänriken, senare generalen och ÖB Stig Synnergren.

Efter 9 år på 1940-talet i Kiruna återvände han till Karlstad. Som yngling hade han arbetat åt Gatukontoret som stenspöckarpojke och brutit upp kullersten på Stora torget. Nu återvände han och blev verkmästare och fick så småningom ansvaret för verkstäder med personal inom Gatukontoret.

Efter pensioneringen 1986 har han studerat arkeologi och etnologi vid Högskolan i Karlstad.

Av Svens intressen märks den finska invandringen i Sverige, teknisk litteratur, reseskildringar, arkeologi, klassisk musik och sist men inte minst historia och då särskilt Karlstads historia. Vi skall dock inte glömma att han som genomfört 17 Vasalopp, fälttävlatt i Isarel och 6 gånger gått Nijmegenmarschen, 42 km, fortfarande är idrottsintresserad.

Så går vi över till några frågor kopplade till Karlstads historia.

När startade ditt intresse för Karlstads historia, var inhämtade du kunskaperna och hur utvecklades intresset?

Intresset startade redan i ungdomen, jag fick bland annat som 11-åring följa med skolinspektören Bror Larson på en roddtur till älvmyningen och titta på rester efter kaplanens hus. Detta var vid Kaplansholmen som tidigare hetat Prästholmen. Mycket lärde jag mig genom muntlig tradition, det vill säga genom att prata med äldre. Jag fick åka med farfars vagnar av olika slag och hörde de gamla berätta. Majoren C.E. Nygren tog med mig överallt. Hans böcker om Karlstad läste jag liksom Dahlgrens, Moberg och Mats Ronges. Jag hade flera diskussioner med lektor Mo-

berg och Mats Ronge lånade många bilder till "Det gamla Karlstad". Jag läste mer och mer och forskade bland annat i namnen kring Karlstad, till exempel Finntatorp, där bodde finnar.

Du har under åren skrivit ett stort antal kortare eller längre artiklar som du tillsammans med kartor, foton och skisser frikostigt delat ut till dina vänner. Vad handlar de om och är några publicerade i våra tidningar?

Jag har skrivit om "Karlstad under sex sekler", och byggnader, t ex fängelset i Karlstad som "härbärgerat" Raskenstam. Han var född och uppväxt på Herrhagen. Andra byggnader som jag skrivit om är Växnäs herrgård, Sandbäckens herrgård, Sundsta herrgård och vattentornet på Herrhagen. Jag skrev om den gamla båten av kostertyp som upptäcktes 1896 då Riksbankens hus på Järnvägsgatan skulle byggas. Båtresterna är från tidig medeltid.

Vidare har jag forskat kring och skrivit en del om kända Karlstadsoriginal, t ex "Hybelejen", "Brollan", "Rört", "Köllberg", "Steppar-Bengt", "Finn-Otto", "Elefanta" som jag är släkt med och "Kalle Knepig". En del har publicerats i föreningsblad, en del i Värmlandsbygden och i Karlstad-Tidningen.

Nämn några viktiga händelser i stadens historia sedan 1584

Karlstads Mekaniska Verkstads start år 1860. Bland det första de gjorde var spygatter av gjutjärn och såna kan man se på Norra skolan mitt emot Gamla Badhuset.

Den stora branden 1865 innebär mycket precis som att järnvägen kom hit 1869.

Något speciellt viktigt under 1900-talet

Martin Karlssons arkeologiska utgrävningar under 1990-talet.

Runo Gäärd intervjuar Sven Larsson

Jag har instruerat Martin om intressanta objekt.

Säg något värdefullt och viktigt i dagens Karlstad

Vi har ett fint stadsbibliotek. Bra att vissa gamla miljöer behålls, t ex Tempelriddarhuset. Men det finns inte många gamla byggnader kvar.

Hur ser du på "Vision 100.000"?

Det blir svårt att nå 100.000 invånare särskilt som det verkar bli färre studerande på Universitetet.

Vad anser du om intresset för Karlstads historia bland invånarna? Hur utöka intresset?

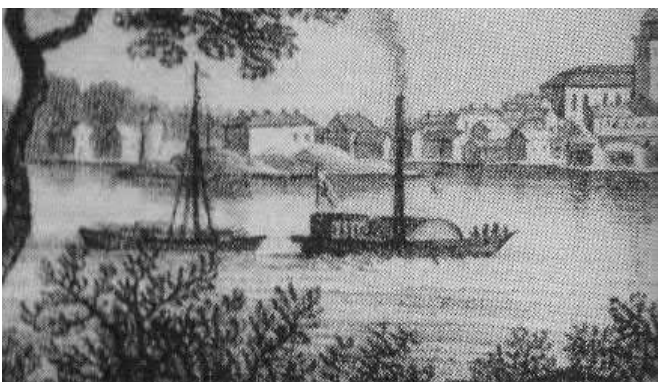
Intresset är klen. Det är samma lilla "klick" som kommer på föredrag och visningar. Det är svårt att öka intresset – det går nog inte.

Vi tackar för intervjun och konstaterar att det skulle vara mycket intressant om det gjordes en samling, sortering och strukturering av allt som Sven skrivit under årens lopp. Detta skulle gagna såväl nu levande historientresserade som kommande tiders historieskrivare.

Text Runo Gärd

Foto Lennart Fernqvist

Cigarrbåten Olof Trätälja

Olof Trätälja bogserar pråm mot Skoghäll. Karlstads domkyrka i bakgrunden till höger. Från G.H. Melins bok Sverige framställt i teckningar, del 18 Wermland. Stockholm 1838.

Saxat ur Bengt Stjernlöfs bok Transporter på Klarälven

Torsdagsträffen på Café Slussvakten den 2 mars 2006 ägnades åt ämnet transporter på Klarälven. Författaren Bengt Stjernlöf berättade om innehållet i sin nya bok "Transporter på Klarälven. Pråmdragare, rallkuskar och ångbåtskaptener". Bl a om Cigarrbåten Olof Trätälja samt älvångaren S/S Bylgia. Här kommer delar ur en notis i NWT från den 28 juni 1837.

"Sistliden Midsommarafton d. 23 uppgick för första gången ett ångfartyg på Clara elf ofwan staden. Cigarrbåten Olof Trätälja gjorde samma dag en lustresa till Forshaga. Resan upp gick ganska lyckligt utan påstötning på något enda ställe, ehuru långsammare än man hade väntat, ty fartyget tillbragte ej mindre än 4½ tim-

mar på en resa af 2 Svenska mil. Nedresan ansågs äfwen hafwa kunnat ske fortare, ty därtill åtgingo 3 timmar, men från hwilka dock bör afräknas den tid fartyget uppehölls 2:ne gånger på vägen vid passerandet af 2:ne timmerlänsor. Färden var emellertid mycket angenäm för passagerarne, hwilka bestodo af både Herrar och Damer, och som i det wackraste väder och omgivna af en frisk naturtafla, som i hwarje ögonblick förändrades, firade Midsommarafton så angenämt man kunde, med dans under tälttaket på däck, under att fartyget gick för full musik, af den medföljande Jägaremusik-Korpsen. Från alla gårdar omkring stränderna grupperade sig åskådare, för att njuta den ovanliga åsynen af ett ångfartyg på detta vatten. Vid Forshaga besåg sällskapet den nya järnvägen, sågverket och wattenfallet, samt inbjöds med mycken gästfrihet att intaga förfriskningar på Herregården, hwars innehafvare, ehuru sjelf frånvarande på en resa, dragit försorg att intet skulle fattas för wälkommandet af den första Ångbåten. Sällskapet uppehöll sig på Forshaga omkring en timme. Ankomsten till staden skedde kl. ½ 11. Wi beklaga för Ångbåtsförarens skull, som sökt arrangera allt på det nöjsammaste för de resande, att ett litet missöde inträffade vid sjelfwa landstigningen, som väckte mer sensaation hos den folkmassa, som betäckte stranden och bron, än hos passagerarne sjelfwe. Fartyget, som skulle lägga till vid en smal oupptagen plats af kajen ofwan wästra bron, höll nemligen på att med förn gå under närmaste brohwalfwet, hwarigenom tälttaket nedrefs och en ögonblicklig förvirring uppstod, men fartyget drejades genast på sidan, hwarrefter passagerarne beqwämt uppstego på kajen närmast bron. Det tragikomiska äfwentyret hade emellertid gjort ett plötsligt slut på dansen, som animerad hitills blifwit fortsatt. Någre sårade sina händer då de wille hålla emot i bron, och andra fingo sina rockar genomstungna af stängerna från det ramlande taket. Sådane små äfwentyr torde dock ej kunna skada för att lifwa lifwets enformighet, och minst wilja wi förmoda, att det framgent skall afskräcka någon från att deltaga i Ångfartygets lustfärder, som, då de ställas till Forshaga, alltid böra bli ganska nöjsamma. Stränderna omkring elfwen, merendels bewäxta med löfskog, äro ganska täcka och omväxlande, wistandet på och åsynen af den breda och sköna wattenspegeln öfwersusad af ett svalkande winddrag är högst uppfriskande, hwarföre under en warm sommardag ingen färd kan vara mer uppfriskande, synnerligen i ett angenämt större sällskap. Den ypperlige järnvägen vid Forshaga är äfwen något, som i vår ort förtjenar att beses".

Bernhard Nilsson

Han visste allt om Karlstads historia

Den välkände Karlstadskännaren Sven Larsson, Karlstad, har avlidit i en ålder av 87 år. Hans närmaste är son med familj samt broder med familj.

Sven Larsson

■ ■ ■ Sven Larsson växte upp på Herrhagen i Karlstad, där hans farfar och far drev ett hästakeri som – innan kylskåpens tid – bland annat ombesörjde utkörning av isblock. Ett annat av uppdragen var att transportera Frödingstenen till sin nuvarande plats i Alster.

Sven Larsson hade under sin yrkesverksamma tid olika befattningar vid Karlstads kommun, dåvarande gatukontoret. Han var medlem i flera ideella föreningar med koppling till Karlstad och Karlstads historia; Carlstads-Gillet, Karlstads hembygdsförening och Karlstad Lever. Dessutom var han med i Gustaf Frödingsällskapet samt I 2:s kamratförening. Nu i vår blev han uppvaktad av representanter för Carlstads-Gillet med anledning av att han tillhört föreningen i 50 år.

Sven Larsson hade tidigare

varit medlem i domkyrkorådet och socialdemokraterna, och även varit kyrkligt engagerad inom både svenska och finska församlingar.

I yngre år var han en aktiv idrottsman, var bland annat en duktig skidåkare. Han deltog i Vasaloppet ett 20-tal gånger och fick motta Svenska Skidförbundets högsta utmärkelse. Sven Larsson var också med och bildade OK Tyr.

I hela sitt liv förespråkade han en sund och nykter livsföring och var med i Svenska Frisksportförbundet.

När det gällde Karlstads historia blev Sven Larsson känd som något av en levande uppslagsbok och kommer att saknas inte minst av hembygdsforskare och lokalhistoriker som var vana att kunna få sina frågor besvarade av honom.

MARIE AAKRE

054-19 97 20 / marie.aakre@nwt.se

Lokalhistorikern som kunde roa folk

Få personer har roat och glatt oss under årens lopp som lokalhistorikern, boksamlaren, humoristen och vännen Sven Larsson.

Om det så var på Stora torget i Karlstad, i bastun på Skutberget eller i styrelserummet för kulturföreningen Karlstad Lever, så fick Sven Larsson alltid till det.

■ ■ ■ Gravallvarlig och med blinkande ögon tog den väldige Sven alltid tre steg fram mot den förväntansfulle interlokutören för att därefter leverera något klurigt skämt, långsamt uttalat i låg baston och med genuin, gammaldags Karlstadsdialekt.

Han använde ofta feminint genus på substantiven: "Boka ho ä ovärdelig. Å sola ho skinner."

Att föra samtal med Sven var ibland svårt. Han lyssnade inte alltid på vad man sa, och därtill kan han ju för all del ha haft goda skäl, om det man sa var oviktigt. I stället hade han sina egna funderingar, som han snart gav uttryck för.

Som när han fyllde 80 år, och Herrhagskyrkans församlingssal var full av köande gratulanter. En av dem var långgrandig i sin hyllning. Sven tog sina steg framåt, men inte tackade han gratulanten för gåva och vackra hyllningsfraser. I stället utbrast han till gratulantens och omgivningens oförställda förvåning med kraftfull skärpa: "Du... har du sett va di har gjort i Mariebergsskogen? Di har flötte..."

... ja, vad det nu var för byggnad som flyttats och som Sven nu ondgjorde sig över, det har jag glömt.

Bland alla sina kulturella och lokalhistoriska uppdrag

ingick Sven Larsson också i Karlstad Levers styrelse sedan 1994. Där bidrog han, bland annat till följd av sin höga ålder, med viktiga minnesbilder och kunskaper om det gamla Karlstad. Sven Larsson ägde en sällsynt minnesgodhet när det gällde lokalhistoriska fakta, stora som små. Att likna honom vid en levande uppslagsbok i detta avseende må låta som en klyscha, men vi som kände honom intyggar gärna riktigheten i liknelsen.

Föreningen hedrar och tackar Sven för alla hans värdefulla insatser till gagn för Karlstad Levers fortsatta goda utveckling. Många är också de Karlstadsbor och turister som fångslats av ciceronen Sven Larssons lokalhistoriska kunnande vid otaliga stadsvandringar.

Men frågan är om inte Sankte Per tvekar en smula, när Sven knacker på porten däruppe, förutsatt att Sven som inträdesprov drar sin favoritlimrick.

"Ja vann tusen kronor på 'na", berättade Sven stolt för mig en gång.

"Då va e tävling i Göteborgsposten."

"Ja då måste den ju vara bra", sa jag. "Låt höra, Sven!"

"I Kallsta där bodde e jänte Som syndat men fått sakramente

Ho erkände då, att hon älskat med två:

...En brandkår å ett regemente."

Men när Sankte Per vid fortsatt inträdesintervju erfar, att Sven under sin levnad inte bara var en hedersman utan också renlevnadsman, därtill besittande ofantliga mängder roliga historier, alla över bältet, då öppnar nog Sankte Per dörren på vid gavel. Och det gör han i så fall rätt i.

Då får alla de saliga däruppe roligt också.

SVEN MAECHE

Sven Larsson